

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

(назва інституту)

КАФЕДРА ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ

(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІЕМ

(назва інституту)

Запужляк І.Б.

(підпис) (прізвище та ініціали)

«02» вересня 2022 р.

Управлінська економіка

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

Перший (бакалаврський) рівень

(рівень вищої освіти)

галузь знань	<u>07 – Управління та адміністрування</u>
спеціальність	<u>076 - Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>
освітньо-професійна програма	<u>Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>

Робоча програма дисципліни «Управлінська економіка» для студентів, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» на здобуття ступеня бакалавр за спеціальністю «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Розробник:

Доцент кафедри прикладної економіки

к.е.н., доцент

(посада, назва кафедри, науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Паневник Т. М.

(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри прикладної економіки
Протокол № 1 від «02» вересня 2022 року.

Завідувач кафедри прикладної економіки

У.Б. Бережницька

Узгоджено:

Завідувач випускової кафедри підприємництва та маркетингу

І.В. Перезозова

Гарант ОПП

С. А. Побігун

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Управлінська економіка» згідно з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Всього		Розподіл по семестрах			
			Семестр 4		Семестр _____	
	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)
Кількість кредитів ECTS	4	4	4	4		
Кількість модулів	1	1	1	1		
Загальний обсяг часу, год	120	120	120	120		
Аудиторні заняття, год, у т.ч.:	60	12	60	12		
лекційні заняття	18	4	18	4		
семінарські заняття						
практичні заняття	42	8	42	8		
лабораторні заняття						
Самостійна робота, год, у т.ч.	60	108	60	108		
виконання курсового проекту (роботи)						
виконання контрольних (розрахунково-графічних) робіт						
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	12	24	7	24		
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	36	28	36	28		
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	12	26	7	26		
підготовка звітів з лабораторних робіт						
підготовка до екзамену						
Форма семестрового контролю	залік		залік			

2 МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета вивчення дисципліни – формування у студентів сучасного економічного мислення і системи теоретичних і прикладних знань про закономірності розвитку сучасної економіки, про методи і процеси управління фінансово-господарською діяльністю підприємств, зміст їх окремих напрямів та їх взаємозв'язок й принципи формування управлінської політики фірми в умовах ринку.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати такі **результати навчання** через знання, уміння та навички:

- засвоїти основні теоретичні аспекти управлінської економіки;
- оволодіти методами управління формуванням, функціонуванням та розвитком підприємства як збалансованої соціально-економічної системи;
- вміти аналізувати й оцінювати вплив макроекономічних регуляторів на політику фірми;
- оцінювати фінансово-економічні результати діяльності;
- прогнозувати економічну ситуацію для прийняття управлінських рішень;
- вміти використовувати методи та інструменти управлінської роботи в процесі формування та використання трудових, майнових та фінансових ресурсів;
- проводити оцінку досягнення цілей управління.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей, передбачених стандартом вищої освіти України, зокрема:

загальних:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

фахових:

- СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень.
- СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності.

Результати навчання дисципліни деталізують такі програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України:

- ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій.
- ПРН 5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних.
- ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у професійній сфері для подальшого використання на практиці.
- ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування структур відповідно до професійної сфери.

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг лекційних занять, год		Література
		ДФН	ЗФН	
М	Управлінська економіка			
ЗМ 1	Управлінська економіка: зміст, цілі, завдання. Поняття управлінської економіки. Предмет і завдання управлінської економіки. Методологія управлінської економіки. Середовище функціонування суб'єктів господарювання.	2	0,5	1,2,3,4,7
ЗМ 2	Фірма та її поведінка. Економічна ціль фірми та оптимальне прийняття рішень. Роль фірми в суспільстві. Альтернативні моделі поведінки фірми.	2		1-4,8,12
ЗМ 3	Прийняття управлінських рішень в умовах ризику і невизначеності. Економічна суть ризику та невизначеності, їх види. Розробка управлінського рішення в умовах ризику й невизначеності. Прикладні аспекти використання поведінкових чинників в процесів розробки та реалізації управлінських рішень.	2	0,5	1-4, 7,8
ЗМ 4	Основні засоби підприємства та підвищення ефективності їх використання. Суть і значення основних засобів підприємства. Класифікація і структура основних засобів. Оцінка основних засобів. Показники використання основних засобів. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів.	2	0,5	2,5,6
ЗМ 5	Оборотні засоби підприємства. Економічна суть і склад оборотних засобів підприємства. Джерела утворення оборотних засобів. Показники використання оборотних засобів. Шляхи покращення	2	0,5	2,5,6
ЗМ 6	Управління людським капіталом. Поняття людського капіталу, персоналу. Продуктивність, і оплата праці персоналу. Мотивація персоналу.	2	0,5	2,5,6
ЗМ 7	Управління витратами. Сутність витрат. Класифікація витрат. Кошторис виробництва. Собівартість продукції. Значення витрат виробництва в управлінських рішеннях. Методи ціноутворення в ринкових умовах	2	0,5	2,5,6
ЗМ 8	Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства. Формування доходу підприємства. Прибуток підприємства і його формування в умовах ринкових відносин. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства.	2	0,5	2,5,6,

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг лекційних занять, год		Література
		ДФН	ЗФН	
<i>ЗМ 9</i>	<i>Інвестиційна діяльність та її ефективність.</i> Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності. Оцінка ефективності інвестицій. Залучення капіталу фірмою.	2	0,5	2,4,10
	Всього:	18	4	

Всього:

Модуль 1 – змістових модулів - 9.

3.2 Теми практичних занять

Теми практичних занять дисципліни “Управлінська економіка” наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Теми практичних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних занять	Обсяг годин		Література
		ДФН	ЗФН	
<i>ЗМ1</i>	<i>Управлінська економіка: зміст, цілі, завдання.</i> Поняття управлінської економіки. Предмет і завдання управлінської економіки. Методологія управлінської економіки. Середовище функціонування суб’єктів господарювання.	2	2	1,2,3,4
<i>ЗМ2</i>	<i>Фірма та її поведінка.</i> Економічна ціль фірми та оптимальне прийняття рішень. Роль фірми в суспільстві. Альтернативні моделі поведінки фірми	4		1, 3, 5-9, 12
<i>ЗМ3</i>	<i>Прийняття управлінських рішень в умовах ризику і невизначеності.</i> Економічна суть ризику та невизначеності, їх види. Розробка управлінського рішення в умовах ризику й невизначеності.	4		1, 2,4,7
<i>ЗМ4</i>	<i>Основні засоби підприємства та підвищення ефективності їх використання.</i> Суть і значення основних засобів підприємства. Класифікація і структура основних засобів. Оцінка основних засобів. Показники використання основних засобів. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів.	6		2,3,5
<i>ЗМ5</i>	<i>Оборотні засоби підприємства.</i> Економічна суть і склад оборотних засобів підприємства. Джерела утворення оборотних засобів. Показники використання оборотних засобів. Шляхи покращення використання оборотних засобів.	4		2,3,6
<i>ЗМ6</i>	<i>Управління людським капіталом.</i> Поняття людського капіталу, персоналу. Продуктивність праці персоналу. Оплата праці персоналу. Мотивація персоналу.	6		2,3,5

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних занять	Обсяг годин		Література
		ДФН	ЗФН	
ЗМ7	Управління витратами. Сутність витрат. Класифікація витрат. Кошторис виробництва. Собівартість продукції. Значення витрат виробництва в управлінських рішеннях. Методи ціноутворення в ринкових умовах	6	2	2,3,5,6
ЗМ8	Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства. Формування доходу підприємства. Прибуток підприємства і його формування в умовах ринкових відносин. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства.	6	2	2,3,5,6,13
ЗМ9	Інвестиційна діяльність та її ефективність. Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності. Оцінка ефективності інвестицій. Залучення капіталу фірмою.	4		1,5,6,14
Всього:		42	8	

3.3 Завдання для самостійної роботи студента

Перелік матеріалу, який вноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Матеріал, що вноситься на самостійне вивчення

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, які вноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література
			Порядковий номер
М	Управлінська економіка	36	
ЗМ 1	Управлінська економіка: зміст, цілі, завдання. опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях підготовка до практичних занять та контрольних заходів	4	1,2,3
ЗМ 2	Фірма та її поведінка. опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях підготовка до практичних занять та контрольних заходів	4	1,2,12
ЗМ 3	Прийняття управлінських рішень в умовах ризику і невизначеності. опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях підготовка до практичних занять та контрольних заходів	4	1,2,4,11
ЗМ 4	Основні засоби підприємства та підвищення ефективності їх використання. опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях підготовка до практичних занять та контрольних заходів	4	1,2,4
ЗМ 5	Оборотні засоби підприємства. опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях підготовка до практичних занять та контрольних заходів	4	1,2,5
ЗМ 6	Управління людським капіталом. опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях підготовка до практичних занять та контрольних заходів	4	1,2,5
ЗМ 7	Управління витратами. опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях підготовка до практичних занять та контрольних заходів	4	1,2,5

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, які виносяться на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література
			Порядковий номер
ЗМ 8	Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства. опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях підготовка до практичних занять та контрольних заходів	4	1,2,5,8,13
ЗМ 9	Інвестиційна діяльність та її ефективність. опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях підготовка до практичних занять та контрольних заходів	4	1,2,5,14
	Самостійна робота студента також передбачає:		
	опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	12	
	підготовка до практичних занять та контрольних заходів	12	
	Всього	60	

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна література

1. Іванова Н.Ю. Управлінська економіка : навчальний посібник / Н. Ю. Іванова, Т. К. Кузнецова, Н. М. Соколова ; [рец. : Ю. М. Бажал, С. В. Захарін]. - Київ : Логос, 2016. - 130 с.
2. Паневник, Т. М. Управлінська економіка [Текст] : практикум / Т. М. Паневник, В. М. Кузьмин. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2021. – 90 с. Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/16i1AlKv-QVMtumTTJ5o7C3LuZ3B8S9cw/edit>
3. Кузьмин В.М. Економіка підприємства та управлінська економіка: методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни / Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. – 190 с.- Режим доступу: https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=447492.

4.2 Додаткова література

4. Витвицький Я. С., Витвицька У. Я., Гавдзин Н. О., Зелінський Р. Р. Практикум з „Економіки підприємства”. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. – 302 с.
5. Економіка нафтогазових підприємств: Навчальний посібник за ред. Я.С Витвицького та М. О. Данилюка. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2013. - 604 с.
6. Baye, Michael R. Managerial economics and business strategy / Michael R. Baye. — 7th ed.
7. Orlova O.I., Panevnik T. M. ETHICAL NORMS IN MANAGEMENT CONSULTING IN THE CONTEXT OF ETHICAL PROBLEMS OF CONSULTING. Universum View 9: матеріали міжн. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 8 груд. 2018 р.). Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. – 149 с. С 61-65.
8. Паневник Т.М. Регіональний аспект аналізу інвестиційної привабливості соціально-економічних систем Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та права: збірник матеріалів міжн. наук.-практ. конф. (м.Полтава, 1 черв. 2019 р.).
9. Паневник, Т. М. Економіка та організація діяльності корпоративних структур [Текст] : практикум / Т. М. Паневник. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. – 91 с. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1epPxnYemPjRwBkJofXick8_uDkU726d/edit

4.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

12. Господарський Кодекс України від 16.01.2003, № 436-IV (Редакція станом на 06.01.2018) [Електронний ресурс].- Режим доступу : <http://zakon.rada.gov>.
13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція станом на 01.01.2018) [Електронний ресурс].- Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-VI>
14. Про інвестиційну діяльність (із змінами) : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII (Редакція станом на 06.12.2017. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

5 ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Форми навчання: навчальні заняття - лекції, практичні, консультації; самостійна робота - вивчення окремих питань тем студентом самостійно, підготовка до відпрацювання занять у разі пропуску; практична підготовка - контрольні заходи - тести, контрольні роботи.

При вивченні дисципліни відповідно до наказу №150 від 24.06.2021р. використовуються такі методи навчання, а саме: МН 1 - словесні методи (МН 1.1 – лекція, МН 1.2 – розповідь – пояснення, МН 1.3 – бесіда); МН 2 - наочні методи (МН 2.4 - комп'ютерні і мультимедійні методи); МН 3 - практичні методи (МН 3.1 – вправи, МН 3.4 - практичні роботи); МН 4 – індуктивний метод; МН 5 – дедуктивний метод; МН 7 – аналітичний метод; МН 9 – порівняння; МН 10 - метод узагальнення; МН 15 - проблемно-пошуковий метод; МН 17 – дослідницький метод; МН 18 - методи самостійної роботи вдома; МН 19 - робота під керівництвом викладача; МН 20 - інтерактивні методи (МН 20.1 - кейс-метод, МН 20.2 - дискусія, диспут, МН 20.3 - мозковий штурм, МН 20.4 - рольові і ділові ігри, МН 20.7 - бесіда-діалог)

6. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Усі види робіт слід виконувати вчасно, щоб зберегти загальний темп курсу, котрий сприяє ефективному засвоєнню матеріалу. Наслідками пропущених занять без поважних причин, зазвичай, стають додаткові види самостійної роботи (домашня контрольна робота, усна відповідь, тестовий контроль, презентація).

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: лекції – 40% семестрової оцінки, практичні роботи – 60 % семестрової оцінки.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Оцінювання знань студентів проводиться за результатами комплексних контролів за змістовими модулями. Модульний контроль за кожним змістовим модулем передбачає контроль теоретичних знань і практичних навиків, самостійної та індивідуальної роботи. Схему нарахування балів при оцінюванні знань та методи контролю з дисципліни відповідно до наказу №150 від 24.06.2021р. наведено в таблиці 7.

Таблиця 7 – Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів з дисципліни “ Управлінська економіка”

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
МФО 8 - тестовий контроль засвоєння теоретичних знань модуля М1	40
Контроль засвоєння практичних навиків модуля М1, в т.ч.:	60
МФО 4 – поточний контроль по ЗМ 1	5
МФО 5 – усний контроль по ЗМ 2	5
МФО 6 – письмовий контроль по ЗМ 3	5
МФО 4 – поточний контроль по ЗМ 4	5
МФО 6 - письмовий контроль по ЗМ 4	5
МФО 5 - усний контроль по ЗМ 5	5

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
МФО 6 - письмовий контроль по ЗМ 6	5
МФО 4 - поточний контроль по ЗМ 7	5
МФО 6 - письмовий контроль по ЗМ 7	5
МФО 4 - поточний контроль по ЗМ 8	5
МФО 6 - письмовий контроль по ЗМ 8	5
МФО 6 - письмовий контроль по ЗМ 9	5
Усього	100

Остаточне оцінювання екзамену з дисципліни проводиться відповідно до вимог чинного Положення «Про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу студентів»

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна	Університетська (в балах)	ECTS	Визначення ECTS	Рекомендована система оцінювання
Відмінно	90-100	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100 (відмінно)
Добре	82-89	B	Дуже добре - вище середнього рівня з кількома помилками	75-89 (добре)
	75-81	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	
Задовільно	67-74	D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-74 (задовільно)
	60-66	E	Достатньо - виконання задовольняє мінімальні критерії	
Незадовільно	35-59	FX	Незадовільно - потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік або скласти екзамен	35-59 (незадовільно із можливістю повторного складання екзамену)
	0-34	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	0-34 (незадовільно із обов'язковим повторним вивченням модуля)